

УДК: 373

Yeşim GÜNCE, yesimgunce12@gmail.com
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Y.L. Öğrencisi
Doç. Dr. Yavuz Ercan GÜL, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi,
yavuz.gul@manas.edu.kg, Edebiyat Fakültesi, eğitim Bilimleri Bölümü

ÇOK KÜLTÜRLÜ SINIFLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN ÇOK KÜLTÜRLÜ ÖĞRETİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Bu çalışmada, çok kültürlü sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çok kültürlü öğretime ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Veriler 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Bişkek Türk İlk Okulu ve Bişkek Türk Ortaokulu'nda görev yapmakta olan 9 sınıf öğretmeninden toplanmıştır. Çalışma, nitel yaklaşıma dayalı olarak görüşme yöntemine göre tasarlanan çalışmada katılımcı grup amaçlı örnekleme tekniği ile seçilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Çok kültürlülük, belirli bir sosyal yapı içerisinde bulunan insanların etnisite, din, dil, renk gibi özellikler açısından farklılık göstermesini ifade etmektedir. Daha önce farklı etnik kimliklere karşı asimile politikası uygulayan büyük ülkeler günümüzde farklılıklara saygı duyarak bu kimlikleri benimseme yoluna gitmektedirler. Farklılıklardan kaynaklanan farklı düşünce ve bakış açıları ekonomi ve sanayi açısından büyümek isteyen ülkeler için bir avantaj olarak görülmektedir. Çok kültürlülüğün etkisinin hissedildiği diğer bir alan ise eğitimidir. Eğitim ortamlarındaki çok kültürlü sınıflar öğretmene farklı bakış açıları kazandırması yanında, ortaya çıkan yeni sorunlarla baş etme güçlüğünü de beraberinde getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çok kültürlülük, Çok kültürlü okul, Öğretmen, Öğrenci, İletişim, Uyum.

Йешим Гүнже, магистрант, yesimgunce12@gmail.com
“Манас” КТУ, Коомдук илимдер институту,
Явуз Эржан Гүл, PhD доцент, yavuz.gul@manas.edu.kg
КТУ “Манас”, педагогика бөлүмү, Кыргызстан

КӨП МАДАНИЯТТУУ КЛАССТАРДА ЭМГЕКТЕНГЕН МУГАЛИМДЕРДИН КӨП МАДАНИЯТТУУ БИЛИМ БЕРҮҮ ЖӨНҮНДӨ ПИКИРЛЕРИ

Бул изилдөөдө көп маданияттуу класстарда иштеген мугалимдердин көп маданияттуу окутуу боюнча көз караштарын аныктоо максаты коюлган. Маалыматтар 2021-2022-окуу жылында Бишкек түрк баиталгыч мектебинде жана Бишкек түрк орто мектебинде иштеген 9 класс мугалиминен чогултулган. Сапаттык мамилеге негизделген интервью ыкмасына ылайык түзүлгөн изилдөөдө катышуучу топ тандоо ыкмасы менен тандалып алынган. Маалыматтарды талдоодо контентти талдоо ыкмасы колдонулган. Мультикультурализм белгилүү бир коомдук түзүлүштөгү адамдардын этностук теги, дини, тили, өңү-түсү сыяктуу өзгөчөлүктөрү боюнча бири-биринен айырмалануусун билдирет. Мурда ар түрдүү этностук өзгөчөлүктөргө каршы ассимиляция саясатын колдонгон чоң өлкөлөр азыр айырмачылыктарды урматтоо менен, бул өздүктөрдү кабыл алууда. Айырмачылыктардан келип чыккан түрдүү идеялар жана көз караштар экономика жана өнөр жай жагынан өсүүнү каалаган өлкөлөр үчүн артыкчылык катары каралууда. Мультикультурализмдин таасири сезилген тармактардын бири – билим берүү. Билим берүү чөйрөлөрүндөгү көп маданияттуу класстар мугалимге ар кандай көз караштарды гана алып келбестен, жаңы көйгөйлөр менен күрөшүүдө кыйынчылыктарды да алып келет.

Өзөктүү сөздөр: көп маданияттуулук, көп маданияттуу мектеп, мугалим, студент, коммуникация, интеграция.

*Йешим Гунже, магистрант, yesimgunce12@gmail.com
КТУ «Манас», Институт социальных наук
Явуз Эрджан Гул, PhD доцент, yavuz.gul@manas.edu.kg
КТУ «Манас», кафедра педагогики, Кыргызстан*

МНЕНИЕ УЧИТЕЛЕЙ ПОЛИКУЛЬТУРНЫХ КЛАССОВ О ПОЛИКУЛЬТУРНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Цель данного исследования состоит в том, чтобы определить взгляды учителей на поликультурное обучение, работающих в поликультурных классах. Данные были собраны у 9 классных руководителей, работающих в Бишкекской турецкой начальной школе и Бишкекской турецкой средней школе в 2021-2022 учебном году. В исследовании, которое было разработано по методу интервью на основе качественного подхода, участники были отобраны методом выборки группы. При анализе данных использовался метод контент-анализа. Мультикультурализм означает, что люди в определенной социальной структуре различаются по таким признакам, как этническая принадлежность, религия, язык, цвет кожи. Крупные страны, которые раньше использовали политику ассимиляции против различных этнических идентичностей, теперь принимают эти идентичности, уважая различия. Разные идеи и точки зрения, возникающие из-за различий, рассматриваются как преимущество для стран, которые хотят расти с точки зрения экономики и промышленности. Еще одна область, где ощущается влияние мультикультурализма, — образование. Мультикультурные классы в образовательной среде не только открывают перед учителем разные точки зрения, но и приносят с собой трудности в решении новых проблем.

Ключевые слова: мультикультурализм, поликультурная школа, учитель, ученик, коммуникация, интеграция.

*Yeşim Günce, yesimgunce12@gmail.com
Kyrgyz-Turkish Manas University, Institute of Social Sciences, master student
Doç. Dr. Yavuz Ercan GÜL, yavuz.gul@manas.edu.kg
Kyrgyz-Turkish University Manas, Department of Pedagogy*

OPINIONS OF TEACHERS IN MULTICULTURAL CLASSROOM ON MULTICULTURAL EDUCATION

In this study, it is aimed to determine the views of teachers working in multicultural classrooms on multicultural teaching. The data were collected from 9 classroom teachers working in Bishkek Turkish Primary School and Bishkek Turkish Secondary School in the 2021-2022 academic year. In the study, which was designed according to the interview method based on the qualitative approach, the participant was selected with the sampling technique of the group. Content analysis technique was used in the analysis of the data. Multiculturalism means that people in a certain social structure differ in terms of features such as ethnicity, religion, language, color. Large countries that used assimilation policies against different ethnic identities before, are now adopting these identities by respecting the differences. Different ideas and perspectives arising from differences are seen as an advantage for countries that want to grow in terms of economy and industry. Another area where the impact of multiculturalism is felt is education. Multicultural classrooms in educational environments not only bring different perspectives to the teacher, but also bring with them the difficulty of coping with new problems.

Key words: Multiculturalism, Multicultural school, Teacher, Student, Communication, Integration.

Çok kültürlülük, belirli bir sosyal yapı içerisinde bulunan insanların etnisite, din, dil, renk gibi özellikler açısından farklılık göstermesini ifade etmektedir. Daha önce farklı etnik kimliklere karşı asimile politikası uygulayan büyük ülkeler günümüzde farklılıklara saygı

duyarak bu kimlikleri benimseme yoluna gitmektedirler. Farklılıklardan kaynaklanan farklı düşünce ve bakış açıları ekonomi ve sanayi açısından büyümek isteyen ülkeler için bir avantaj olarak görülmektedir. Çok kültürlülüğün etkisinin hissedildiği diğer bir alan ise eğitimidir. Bireylerin söz konusu kültürel farklılıklara hakim olmaları , toplumdaki baskın kültür ve baskın kültürün yanında azınlık konumunda olan başka kültürler ile diyaloga geçilebilmesi için gerekli olan bilgi ve iletişim becerileri kazanmaları, bu doğrultuda yapılandırılan bir eğitim sisteminin var olmasına bağlıdır (Gay, 2000). Bu sebeple çok kültürlülüğün eğitime yansımaları küreselleşen dünyada toplumlar için kaçınılmaz olmuştur. Çok kültürlü sınıflarda boş rolde bulunan öğretmenler bu bağlamda farklı bakış açıları kazanmaktadır. Öğretmenler, farklı bakış açılarını kazanmalarının yanında çok kültürlülükle önem kazanan hoşgörü ,kültürel farklılıklara saygı gibi kavramların benimsetilmesinde de mihenk taşı görevi üstlenmektedirler.

Yöntem

Çalışma, nitel yaklaşıma dayalı olarak görüşme yöntemine göre tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu teknik araştırmanın amacına en uygun katılımcıların belirlenmesi amacıyla kullanılmaktadır. Araştırmanın amacı çok kültürlü sınıflarda öğretmenlik yapan katılımcılara ulaşmak olduğundan sınıflarında en az 3 farklı milletten öğrenci olan ve yurt dışında görev yapan katılımcılar belirlenmiştir. Ulaşılan araştırma grubu 2 kadın ve 7 erkek olmak üzere toplamda 9 kişiden oluşmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara ait betimsel istatistikler

	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	2	22
	Erkek	7	78
Meslek	Sınıf Öğretmeni	5	55
	Branş öğretmeni	4	45
Kıdem	5-10	2	22
	11-15	2	22
	16+	5	56

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında araştırma yöntemine uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından literatürün taranması ile oluşturulan görüşme sorularının araştırmanın amacına uygunluğu ve anlaşılabilirliği bakımından incelenmesi için eğitim bilimleri alanından doktoralı 2 uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen dönüşler sonrasında formda yer alan sorular tekrar düzenlenmiş ve son hali oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Görüşme formunda yer alan sorular doğrudan ulaşılabilen katılımcılara elden verilmiş ve yanıtlar alınmıştır. Ancak doğrudan ulaşıma imkânı olmayan katılımcılardan ise telefon görüşmesi yoluyla yanıtlar alınmıştır. Araştırmacılara yöneltilen sorular şu şekildedir:

- 1-Çok kültürlü sınıfları öğretmen açısından değerlendirir misiniz ?
- 2-Çok kültürlü sınıf ortamlarının öğretmene katkıları nelerdir ?
- 3-Çok kültürlü sınıfların avantaj ve dezavantajları nelerdir ?

Verilerin Analizi

Görüşme yoluyla toplanan verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmış; bu

analizlerde şu aşamalar izlenmiştir: (1) Verilerin bilgisayar ortamına aktarılarak ham veri metinlerinin oluşturulması ve bu metinlerin dzenlenerek veri analizine hazırlanması; (2) Öğretmenlerin verdiği cevaplar doğrultusunda verilerin kodlanması; (3) Ulaşılan kodlardan temaların oluşturulması; (4) Bulguların sunulması ve yorumlanması (Creswell, 2007, s.185; Strauss ve Corbin, 1990, s.61; Yıldırım ve şimşek, 2005, s.228). Tüm bu süreç boyunca da geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. İlk aşamada toplanan veriler bilgisayar ortamına aktarılarak ham veri metinleri elde edilmiştir. Daha sonra bu metinler, birkaç kez okunup değerlendirilmiş ve ön kodlamalar yapılmıştır. Kodların oluşturulmasında alan yazında kullanılan kavramlar ve görüşmelerden elde edilen veriler göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmanın ardından, kodlar bir araya getirilerek ortak yönleri bulunmuş, böylece araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar belirlenmiştir.

Bulgular

1. **Öğretim Yöntem ve Tekniklerinde Farklılaşmaya ilişkin bulgular**

Tablo 1. Öğretim Yöntem ve Tekniklerinde Farklılaşma

Öğretim Yöntem ve Tekniklerinde Farklılaşma	f	%
Oyun tekniklerinde farklılaşma	4	26,6
Ders planlamasında zaman problemi	3	20
Çoklu yöntem ve teknik kullanma	1	6,6
Ortak oyun kurmada zorluk	1	6,6
Farklı kültürün oyunlarını öğrenme	1	6,6
Öğretim yöntem ve tekniklerinde farklılaşma	1	6,6
Materyal kullanmada artış	1	6,6
Zekâ oyunlarına ağırlık verme	1	6,6
Farklı öğretim kademesine göre zorluk düzeyi	1	6,6
Öğrencinin hazır bulunuluğu	1	6,6

Yukarıdaki tabloda katılımcıların çok kültürlü sınıflardaki öğretim yöntem ve tekniklerinin farklılaşmasına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Tabloda da görüleceği üzere en fazla frekansa sahip olan madde oyun tekniklerinde farklılaşmadır. Katılımcılar farklı etnik kimliğe sahip öğrencilerin bulunduğu sınıflarda çocuklarla oynanan oyunların da farklılaştığını; her bir öğrencinin yalnızca kendi kültüründeki oyunları bildiğini ifade etmişlerdir. Bu durum ise öğretmenler için avantaj ve dezavantaj oluşturmaktadır. Öğretmenlerin ortak oyun kurmasında zorluklar yaşamaları dezavantaj iken çocukların birbirlerinin oyunlarını öğrenmeleri ve bu bağlamda birbirlerinin oyunlarına hoşgörü ile yaklaşmalarına vesile olmaktadır. En yüksek ikinci frekansa sahip ise ders planlamasında zaman problemi. Öğretmenler çok kültürlü sınıflarda zaman problemi yaşadıklarını ve ders planlarının zamanında yetişmediğini belirtmişlerdir. Öğretim yöntem ve tekniklerinde farklılaşma, materyal kullanımında artış olması öğretim programının zamanında yetişmemesine neden olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 2. Değerler Eğitimine İlişkin Bulgular

Değerler Eğitimi	f	%
Hoşgörülü olma	4	23,5
Empati kurma	4	23,5
Sabırlı olma	1	5,8

Farklı kültürlere karşı saygı	1	5,8
Öğrencilerin farklılıklara önyargı ile yaklaşması	1	5,8
Türk kültürünü aktarmada hoşnut olma	1	5,8
Irki problem yaşamama	1	5,8
Disiplin sorunları	1	5,8
Ortak değerlerde buluşma noktasında yaşanan problemler	1	5,8
Temizlik alışkanlıklarında farklılık	1	5,8
Çocuğun özgüvenini yitirmesi	1	5,8
Toplam	17	100

Tablo 2’de ise öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin görüşleri yer almaktadır. Tabloya göre en yüksek ve eşit frekansa sahip maddeler hoşgörülü olma ve empati kurmadır. Çok kültürlü sınıflarda görev yapan öğretmenler değerler eğitiminde bazı kavramların daha fazla ön plana çıktığını belirtmişlerdir. Hoşgörülü olma ve empati kurmanın bu sınıflarda olması gereken önemli değerler olduğunu söylemişlerdir. Öğretmenler, hoşgörünün ön planda tutulduğu bu sınıflarda çocukların da birbirlerine hoşgörü ile yaklaştığını ifade etmişlerdir. Örneğin katılımcılardan birisi hoşgörünün öğretmen için ne kadar önemli bir değer olduğunu ifade ederek “*Öğrencilerin farklı dilleri konuşmalarından ötürü iletişim problemleri yaşadıklarını gördüm. Bu da benim onlara karşı daha hoşgörülü olmamı sağlıyor ve bu sebeple iletişim problemlerinin en aza indirgemiş oluyorum.*” demiştir.

Tablo 3. Evde Türkçenin Konuşulmaması

Türkçenin konuşulmaması	f	%
Evde Türkçenin Konuşulmaması	4	25
Çocuğun Türkçeyi Anlayamaması	4	25
Deyim ve Atasözleri Anlamada Zorluk	2	12,5
Farklı Kültürdeki Çocukların Birbirleriyle İletişim Kurmada Yaşadığı Zorluklar	2	12,5
Türkçenin Öğretimine İlişkin Yaşanan Problemler	2	12,5
Öğrenci Öğretmen İletişimine Yönelik Sorunlar	1	6,25
Türkçenin Sadece Okulda Konuşulması	1	6,25
Toplam	16	100

Tablo 3’teki verilere göre çok kültürlü sınıflarda görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerin evlerinde Türkçe’nin hiç konuşulmadığını bu yüzden öğrencilerin Türkçe’yi anlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Türkçe’yi anlayamayan öğrencilerin iletişim problemleri yanında deyim ve atasözlerini anlamada da zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Yine Türkçe dersinin öğretiminde sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Evde Türkçe’nin hiç konuşulmaması, yalnızca okulda konuşulmasının problemin ana nedeni olduğu belirtilmekle beraber çocuğun ebeveyniyle okul dışında daha fazla zaman geçirmesi ebeveynlerin büyük çoğunluğunun Türkçe’ye yeteri kadar hâkim olmamaları da sorun olarak belirtilmiştir. Katılımcılardan ikisi çocukların ebeveynlerine yönelik Türkçe kurslarının yapılmasının bu sorunun çözümünde kısmen de olsa etkili olabileceğini dile getirmiştir.

Tablo 4. Yeni Bir Dil Öğrenmeye İlişkin Bulgular

Yeni Bir Dil Öğrenme	f	%
Yeni Bir Dil Öğrenmeye Karşı İstek	4	50
Öğretmenin Yabancı Dile Hâkim Olması	4	50
Toplam	8	100

Tablo 4’de yer alan verilere göre çok kültürlü sınıflarda görev yapan öğretmenlerin yeni bir dil öğrenmeye karşı istek duyduklarını, farkında olmadan da olsa yeni bir dilin kavramlarına hâkim olduklarını belirtmişlerdir. Bunun kendileri için bir avantaj olduğunu, yaşadıkları ülkede günlük yaşamlarını daha da kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Farklı Kültür ve Değerleri Tanıma

Farklı Kültürleri Tanıma	f	%
Öğrenci ve Öğretmenin Farklı Kültürü Öğrenme İsteği	4	57,14
Farklı Kültür Tanıma	2	28,5
Farklı Kültürü Tanımaya Yönelik İhtiyaç Duyma	1	14,2
Toplam	7	100

Tablo 5’de görüldüğü üzere çok kültürlü sınıflarda öğretim yapan öğretmenlerin yeni bir dili öğrenmelerinin yanında yeni bir kültürü tanımaya da istek duymuşlardır. En yüksek frekansa sahip olan birinci maddede hem öğretmen hem de öğrenci yeni kültürleri tanımaya istek duymuşlardır. İkinci en büyük frekansa sahip ikinci maddede ise öğretmenler yeni kültürleri tanımayı bir avantaj olarak görmektedirler. Kültürlerarası farklılıklar, bazı kültürlerde normal karşılanan bir davranışın başka bir kültürde normal olarak kabul görmemesi durumundan ötürü öğretmenler yeni kültürleri tanımaya ihtiyaç duymuşlardır.

Sonuç

Çok kültürlü sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çok kültürlü öğretime ilişkin görüşleri ile ilgili yapılan araştırma neticesinde şu sonuçlara ulaşılmıştır. Çok kültürlü sınıflarda görev yapan öğretmenler çok kültürlü öğretime ilişkin hem olumlu hem olumsuz görüşler belirtmişlerdir. Katılımcıların bir kısmı bu sınıflarda değerler eğitimi ile ilgili farkındalıklarının arttığını, farklı kültürlerle karşı daha hoşgörülü ve bu kültürlerle karşı daha fazla sebat gösterdiklerini söylemişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu Türk okulunda çalıştıkları ve Türkçe dilinin zorunlu dil olmasından dolayı çocukların dil konusunda zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Evde Türkçe konuşulmamasından ötürü çocukların dil gelişimi yavaşlamaktadır. Bunun da çocukların sınıfta öğretmeni anlayamamasına veya geç algılamalarına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Türkçe dersinde deyim ve atasözlerinin algılanmaması da yine çocukların Türk diline yeteri kadar hâkim olamamalarından kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Katılımcıların bir kısmı çok kültürlü sınıflarda öğretim yöntem ve tekniklerinde çeşitliliğe gittiklerini bunun da zaman kaybı sorununu ortaya çıkardığını ifade etmişlerdir. Tüm bunların yanında çok kültürlü sınıflarda çalışmanın kendilerini yeni bir dil öğrenmeye karşı güdülediğini ve ikinci bir dile az da olsa hâkim olduklarını söylemişlerdir. Yeni bir dile aşına olmanın yanında yeni bir kültürü tanımının da kendilerini memnun ettiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan biri görev yaptığı çok kültürlü sınıflarda ırki problemler yaşamadığını çocukların birbirlerinin kültürüne karşı son derece saygılı olduğunu söylemiştir. Katılımcılardan bazıları da çok kültürlü sınıflarda çocukların ortak oyun kurmada zorlandıklarını birbirlerinin oyunlarını bilmediğini bu sebeple oyun dersine karşı ilgisiz olduklarını dile getirmişlerdir. Katılımcılar bu nedenden ötürü çocukların derse katılımını sağlamada evrensel oyunlara başvurduklarını, zekâ oyunları ve satranç gibi oyunlar oynattıklarını belirtmişlerdir.

Çok kültürlü sınıflarda görev yapan katılımcıların bazıları çocuklar kültür yönünden birbirinden farklılık göstermesi nedeniyle sınıfta disiplin probleminin ortaya çıkardığını ifade etmiştir. Bazı kültürlerde doğru kabul edilen bir davranış bir diğer kültürde yanlış olarak değerlendirilebilmektedir. Bu da sınıflarda ortak bir kültür oluşmasını engellemektedir. Yine çocukların temizlik alışkanlıklarının farklılık göstermesi de ortak bir temizlik kültürünün oluşmasını engellemektedir.

Kaynakça:

1. Başbay, A.ve Kağnıcı, D. (2011). Çokkültürlü yeterlik algıları ölçeği: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36(161), 199-212. <http://toad.edam.com.tr/sites/default/files/pdf/cokkulturlu-yeterlik-algilari-olcegitoad.pdf>
2. Gay, G. (2000). *Culturally responsive teaching: Theory, Research and Practice*. Teachers College Press. New York: 56
3. Roux, J.L. (2000). Multicultural education: A new approach for a new South African dispensation. *Intercultural Education*, 11(1), 19-29. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/14675980050005361>
4. Creswell, 2007, s.185; Strauss ve Corbin, 1990, s.61; Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.228).